

MULTIMEDIÁLNÍ A HYPERMEDIÁLNÍ SYSTEMY

14)

Authoring & autorský zákon

Petr Lobaz, 18. 5. 2005

AUTORSKÝ ZÁKON

Zákon č. 121/2000 o právu autorském,
o právech souvisejících s právem autorským
a o změně některých zákonů

PŘEDMĚT ÚPRAVY

- práva autora k jeho dílu
- související práva:
 - výkonného umělce
 - výrobce záznamu
 - právo vysílatele
 - právo zveřejnitelé
 - právo nakladatele
 - právo pořizovatele k databázi
- ochrana práv podle tohoto zákona
- kolektivní správa práv

- vztahuje se na autory / umělce, kteří jsou občany ČR

PŘEDMĚT AUTORSKÉHO PRÁVA

DÍLO

- je výsledkem tvůrčí činnosti autora, bez ohledu na vyjádření díla – umělecká díla, počítačový program, databáze
- dílem není námět, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, teorie, vzorec, graf, ...

VÝJIMKY

- úřední dokumenty apod. – je-li veřejný zájem na vyloučení z ochrany
- lidové výtvary – užití díla ale nesmí snižovat jeho hodnotu

AUTOR

- fyzická osoba, která dílo vytvořila
- problematika spoluautorství
 - spoluautorem není ten, kdo přispěl pouze pomocí, radou, ...
 - o díle rozhodují všichni spoluautoři
- práva osobnostní a majetková
- autorské právo vzniká okamžikem vzniku díla ve vnímatelné podobě

OSOBNOSTNÍ PRÁVA

- jsou nepřevoditelná, zanikají smrtí autora
- právo rozhodnout o zveřejnění díla
- právo osobovat si autorství a rozhodnutí o zveřejnění jména autora
- právo na nedotknutelnost díla

MAJETKOVÁ PRÁVA

- jsou nepřevoditelná, podléhají dědictví
- trvají po dobu života autora a po dobu 70 let po jeho smrti
 - po uplynutí majetkových práv je dílo tzv. volné
- právo dílo užít a udělit k tomu licenci
 - právo na rozmnožení díla
 - právo na půjčování, pronájem, rozšiřování a vystavování originálu nebo rozmnoženiny
 - právo na sdělování díla veřejnosti
 - právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu

OMEZENÍ AUTORSKÉHO PRÁVA

- nesmí být vykládána tak, aby autora poškozovala
- volné užití – jakékoliv užití pro osobní potřebu
 - neplatí pro počítačové programy a databáze
 - rozmnoženina nesmí být použita k jinému účelu
- bezúplatné licence
 - citace
 - katalogy výstav, veletrhů, ...
 - vyobrazení díla na umístěného na veřejném prostranství
 - úřední a zpravodajská licence

OMEZENÍ AUTORSKÉHO PRÁVA

- do autorského práva nezasahuje
 - škola, využije-li ke své vnitřní potřebě (nevýdělečně) školní dílo
 - ten, kdo vytvoří rozmnoženinu díla, která umožňuje jeho využití

ZÁSAH DO AUTORSKÝCH PRÁV

- osobnostních
- majetkových
- zasahuje též ten, kdo:
 - vyvíjí, vyrábí, nabízí, rozšiřuje a užívá pomůcky k odstranění či omezení prostředků k ochraně autorských práv
 - kdo pozměňuje informace o identifikaci práv k dílu
 - kdo používá názvu či úpravy z jiného díla téhož druhu, hrozí-li nebezpečí záměny

LICENČNÍ SMLOUVA

- oprávnění k výkonu užití díla
- několik nebo všechny způsoby užití
- v omezeném či neomezeném rozsahu
- výhradní či nevýhradní
- autor nemůže poskytnout oprávnění k výkonu práva dílo užit způsobem, který není v době uzavření smlouvy znám
- obsahuje výši odměny
 - není-li stanovena v závislosti na výnosech a je-li ve značném nepoměru, má autor právo na dodatečnou odměnu (není-li sjednáno jinak)

LICENČNÍ SMLOUVA

- od smlouvy může autor odstoupit
 - pro nečinnost nabyvatele
 - pro změnu přesvědčení (nevztahuje se na počítačové programy)

ZAMĚSTNANECKÉ DÍLO

- zaměstnavatel vykonává autorova majetková práva
- zánikem zaměstnavatele přechází majetková práva na autora
- má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování, dokončení
- autor má právo na dodatečnou odměnu, je-li původní odměna v nepoměru k zisku z díla
 - neplatí pro počítačové programy, databáze, kartografická díla
- počítačové programy, databáze a kartografická díla, nejsou-li kolektivními díly, se považují za zaměstnanecká díla

KOLEKTIVNÍ DÍLO

- dílo více autorů pod vedením jedné fyzické nebo právnické osoby
- vzniklo-li na objednávku, je to dílo zaměstnanecké

OBJEDNANÉ DÍLO

- objednatel ho může využít jen k účelu vyplývajícimu ze smlouvy
- autor může (není-li sjednáno jinak) dílo užít a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu se zájmy objednatele

POČÍTAČOVÉ PROGRAMY

- jsou chápány jako dílo literární
- myšlenky a principy nejsou předmětem ochrany autorským zákonem
- do a. práva nezasahuje oprávněný uživatel, jestliže
 - rozmnožuje, překládá, upravuje apod. program, je-li to potřebné k jeho užití v souladu s jeho určením
 - zhotoví záložní kopii
 - zkoumá činnost programu za účelem zjištění myšlenek a principů
 - rozmnožuje kód, je-li to nezbytné k dosažení propojení s jinými programy (takto získané informace se smějí použít pouze k propojení s jinými programy)

VÝKONNÝ UMĚLEC

- fyzická osoba, má práva osobnostní i majetková
 - trvají 50 let od vytvoření výkonu
- pro televizní a rozhlasové vysílání ho zastupuje kolektivní správce, v ČR:
 - OSA (Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním),
 - Intergram (Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů),
 - OOA-S (Ochranná organizace autorská – Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl),
 - Dilia (Divadelní a literární agentura)

PRÁVO VÝROBCE ZÁZNAMU

- zvukový, zvukově obrazový záznam
- trvá 50 let od pořízení záznamu

DATABÁZE

- soubor děl, prvků apod. metodicky uspořádaných a individuálně přístupných
- právo pořizovatele databáze (fyzická nebo právnická osoba), je převoditelné
 - na vytěžování (přepis obsahu) či zužitkování (zpřístupnění) celého obsahu databáze
- opakované systematické vytěžování či zužitkování nepodstatných částí databáze není povoleno
- oprávněný uživatel smí vytěžovat/zužítkovat části databáze přiměřeným způsobem
- právo pořizovatele trvá 15 let od pořízení databáze

AUTHORING

- proces návrhu a implementace mm aplikace
 - tvorba konceptu
 - návrh aplikace
 - sběr a produkce podkladů a jejich digitalizace
 - sestavení sekvencí/vzhledu
 - implementace interaktivity a vnitřní struktury
 - testování

AUTHORING

KONCEPT

- definice požadavků na aplikaci
 - zákazníka
 - interních

NÁVRH

- detailní popis architektury a vzhledu

AUTHORING

SBĚR A PRODUKCE PODKLADŮ

- texty autorské
 - autor, redaktor, korektor
 - korektury
 - definice vstupního formátu
- texty převzaté
 - licenční smlouvy
 - převod do vstupního formátu, OCR
- fonty
 - volné, licencované
 - omezení použití
 - technická omezení fontu

AUTHORING

- obrázky
 - ilustrace, fotografie, doplňková grafika
 - originál / diapozitiv / scan
 - vytvořené na objednávku
 - licence
 - schopnost autora spolupracovat
 - převzaté
 - licence – na jedno/více použití, náklad, velikost, ...
 - fotobanky
 - volné – většinou jen hrubá data

AUTHORING

- hudba
 - na objednávku / archivní
 - smlouva s kolektivním správcem
- ruchy
 - na objednávku / licence
- mluvené slovo

- video
 - na objednávku / licence
 - celá videa / efekty s alfa kanálem

AUTHORING

SPOJOVÁNÍ KOMPONENT

- programátorský přístup
 - nejflexibilnější, desítky příkazů
- obrazovkový přístup
 - pro víceméně statické prezentace
 - web authoring, HyperCard
- tvorba scénáře
 - časová osa, pro malé projekty
 - Macromedia Director, Macromedia Flash
- ikonový přístup
 - propojení komponent, komplikované struktury
 - AuthorWare, IconAuthor, DVD Producer

AUTHORING

TESTOVÁNÍ

- funkcionalita
- rychlost
- kompatibilita
- použitelnost